

ПЕРЕДПЛАТА НА „БУКОВИНУ“

Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
інших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (або 9 рублів або 34 фр.) на пів року 9 кор., або 4-50 р., або 17 фр.
Оодинокое число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від

стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.

При частійших замовленнях відповідний рабат.

Рекламацій неопечатані вилни від порта.

Рукописи ввертає редакция лише за попередним застереженням і залученем належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Спростоване.

15. с. м. відбув центральний виділ краєвого союзу буковинських учителів засідане в справі регуляції учительської платні. Надісланий нам комунікат, ухвалений на тім засіданні, підносить жалі й огірчене учительства по тій причині, що мимо санкціонування пропінційного закону, якого доходи були призначені на покриття регуляційних видатків, проти регуляції учительської платні підносять ся заміти, що концентрують ся отені двох твердженнях: край має великий дефіцит, а пропінційний доходи не тільки не в силі покрити потреби учительського платничого закону, але й врівняти існуючий уже дефіцит. Отсі заміти, призначені — як впевняє комунікат — на те, щоб сплатити санкцію регуляційного закону, невірні і вилізують з ворожого настрою проти учительства і школи.

Додучений до комунікату відпис телеграми, яку центральний виділ вислав до п. Василька старастає ся цілу вину за есентуальне несанкціоноване учительського закону звалити на руских послів, особливо на віце-маршала д-ра Смал-Стоцького. Взиваючи отже п. Василька, щоб своєю впливу ужив на хосен учителів, телеграма обіцяє, що тим чиним усуне він заколот, який мусить поведати серед руского народа, коли б регуляція учительської платні не влада ся.

Хоч як немало нам вертати ся беззастанно до сеї справи, мусимо тут ще раз забрати слово, щоб спростувати невірні твердження учительського комунікату, особливо-ж тенденцію звалювати вину на руских послів. Навіть сам комунікат стверджує, що учительський закон ухвалено в соїм два рази одностайно, ані також голосами руских послів. Так само сего року рускі послі без вилізу голосували за резолюцією в справі учительської платні. Що більше: коли справа починала заострювати ся в „N. F. L. Z.“ оклеветувала віце-маршала д-ра Стоцького, немов він свій побут у Відні в справі правої пожитки викинуває для агітації проти санкції учительського закону, під проводом того самого д-ра Стоцького відбула ся у Відні нарада соїм: зого руского клубу, на якій одностайно порішено просити в міністерстві, щоб закон як найскорше предложено до санкції. Виконуючи сю ухвалу, пп. Василько і Спінуд інтервенювали у міністра просити в сій справі. Те саме робив пізніше п. Василько сам по кілька разів і мп. Мархет приобіцяв рішучо, що він учительський

закон предложить раді міністрів та що закон буде санкціонований, коли не спротивлять ся йому міністри аграрії та християнські соціяли. Так представляєть ся в світі фактів „вина“ руских послів.

Що віце-маршалок д-р. Стоцький голосуючи за регуляцією яко неминучою koniecznostю, вказував рівночасно — в комісії не в пленум соїму — на лихий стан краєвих фінансів, се правда. Чи робив се з „ворожого настрою проти учительства і школи“ чи може з якого иншого „настрою“ — се друге питання. Відповідь на него залежить від того, як хто повинає обовязки народного посла. В кождім разі не слід би забувати авторам комунікату, що про се сказав А. Ончуд, безпечно не великий приятель доктора Стоцького. „Стоцький бояв ся перетягати мужиків“ — отсі слова стояли не так ще давно в самій „Neue Freie Lehrerzeitung“.

Комунікат твердить врешті, що краєві фінанси не стоять лихо. Се значить по нашому: д-р. Стоцький не мав ніякої реальної основи виступати „проти“ учительського закону. Ну, ми маємо виправді великий респект перед фінансовими зідомостями авторів комунікату, але ще більший перед офіційним звітом виділу краєвого, проти котрого навіть п. Ончуд не міг закинути ані слова. З того звіту ми подали зловисні цифри не так давно, просимо ще раз переглянути їх. А прелімінар фонду шкільного на рік 1908 подамо в слідуючій числі; там читачі побачуть, на скільки основане твердження комунікату, немов то факт, що край має великий дефіцит, völlig unrichtig ist.

Промова посла Николая Васильна

оголошена на засіданні Ради державної 11. грудня 1907 р. підчас дебати над угодою.

(Далше).

Правительство не тільки не використало сеї хвилі, не тільки полизило непозагодженнями прагматичні справи з Угорщиною, так що ми, як теперішній міністер Пешка ще перед п'яти тижнями тут так знаменито вказував, не можемо змінити перестарілого закону військового, котрого остаточну ревізію народ цілком слушно добиває ся, що ми, як довго Мадяри не дозволять, не тільки не можемо, підвишити нашим войнам той платні, котру установлено ще за Марії Тересі, отже не тільки що ніщо під сям зглядом в користь нашої незалежності не змінено та і не змінив ся брутальний і шовіністичний, політичний і економічний напрям мадярських потентатів, але ми

бачимо ще в предложенім нам проекті закона Угорщину ще більше ніж доси економічно самостійною державою: на місце митової уніи приходить торговельний договір, котрий можна виновісти; цілий дуалізм перемінив ся в шапку, котра покля що накриває дві голови, але зпід котрої одна головка — а нею буде мадярска — вихопить ся в тій хвили, коли від сала її організму, котрий через десять літ буде випасати ся, навіть шкіра голови напучніе і шапка зробить ся за тісна. (Загальна веселість. Оалески.)

Так, по упаві сего десятилітнього періоду договору дуалізму прийде кінець, але тимчасом предложений нам договір скріпить Угорщину економічно; в тих десяти роках Угорщина управить свої відносини до заграниці і, про що не сумніваю ся, вистворить з своїх гонведів національну армію, (Слушко!) котра певно не буде гіршою від нашої лядвері, але без сумніву перевищить її! (І свої гармати за нами гроші зверне проти нас!) Як правительственні пропозиції будуть ухвалені, то на довгий, довгий час треба буде зрезигнувати з надії, що і Угорщина з її народами буде втягнена в рамки нового управління правнодержавних відносин в цілій монархії і ревізії конституції.

Ся гадка прийме доперва тоді зловимі форми, коли по численних кровавих купелях а Іа Чернова ті потентати в Угорщині, котрі войний закон, право і людське достоїнство немадярських народів допичуть ногами, будуть трактовані з добре заслуженою погордою цілим образованим сьвітом — очевидно з одним ким винятком: ексцеленції Абрагамович в промові з 29. жовтня с. р. висказав Кочутуви і товаришам свої симпатії (Гамба!); доперва тоді, коли загальне голосоване здештукє їх так само, як се в нашій половині монархії стало ся з усіма тими ексцеленціями і иншими великостями минулих днів. (Живі оалески.)

Коли я вже пригадав виводи ексцеленції Абрагамовича, то извольте також, що пригадаю се, що товариш Крамарж сказав тут в палаті дня 30 жовтня про події на Угорщині. Певна річ, що нас мило вразило се, що він такими теплими словами обстав за немадярськими народами, що сильно, щирої в чесний спосіб осудив постоуноване Мадярів.

Ми вже нераз бачили високоповажаного товариша Крамаржа, як він плакав за народами, котрі стогнуть в ярмі самоволі пануючих, або в наслідок иншого якого гнету. Але нехай товариша Крамаржа не даує той біль наш, як ми ніколи не бачимо його на тім стинишці, коли розходить ся о наш народ

Вергуни з депутатами.

Не всякий знає, що то за штука „Галицько-русьское общество“ в Петербурзі і на що воно власне прозябає. Не знав і я гірший аж до недавня, поки на власні очі його не побачив.

А оце недавно получаю пакет з казенною печатю. Всього казенного після днів свободи я чогось страшенно жахаюсь. Особливо вселяюх „предписаній“ прокурорських і инших. На цей раз все обійшло ся благополучно. Замість звичайного „свмъ предписываю“ я прочитав записки на „собрание галицько-руського благотворительного общества“, що має бути в „поміщеніи Русскаго Собрания“. Прочитав і з початку немало здивувався: „откуда мнѣ сіе?“ Чи не „подвох“ який? І що то за общество таке? Про „Русское Собрание“ я давно чув, що до нього рускі ех-генерали і ех-чиновники їздять подримати після смачного обіда, що одним часом воно навіть „благотворительствовало“ голодных студентів тим, що давало на казенний щот всім своїм гостям чай з бутербродами: голодна молодь приходила, трошила все, що на зуби попадалось і через чверть години покидала генералів самих дримати; що тепер в тому „Собраніи“ бувають клоунади думських дебютантів, а по вечерах зубри демонструють ся!... Але яке до цього всего має відношення „благотворительное“ галицьке общество, я так би й не зрозумів, як би на допомогу не прийшов знайомий депутат, котрому прислали того білета, а він, на злість мені, мені-ж і вислав його та ще й на казенний щот. З його-ж коментарів до програми вечора я довідався, що галицько-руське общество не більше не менше як „подотдѣлъ“ „Русскаго Собрания“ і найбільше і найголовніше його завдання се вибизирувати „прохи, падающія со стола господъ своих“, членів „Русскаго Собрания“, а за се вслякими способами боротись з українською кривою в Галичині.

Мож иншими і той вечір, на котрий мого приятеля запрошували, складав ся з двох „професорів“, як і подається ся, з нововременського смітнику, Будиловича і Філевича, що мали читати „о современном положеніи Галиціи“ і одного доктора філософії Вергуна, що мав почастувати аудиторію рефератом „объ участіи русскихъ галичанъ въ исторической жизни Росіи“. І на нього запрошували посторонно публіку, а щоб її привабити, замість бутербродів пообіцяли депутатам показати і для сего розіслали майже всій думській правій з октабрами такіж сірі білетки.

Довго довелося помірковувати мені — чи гаяти час чи ні, і накінець, махнувши рукою — де наше не пропадало — в призначений час потяг я до того бібрания, щоб зайвий раз подивитись на зубів та заодно вже запитати Вергуна особисто, які українські депутати з другої Думи висловлювали ганьбу віденським колегам-Українцям за їх „некоректне“ поведєня в парламенті.

Під час перших двох Дум в Петербурзі з'явилась була мода частувати гостей млинцями з депутатом або варениками з членами Думи. І такі журфеїси мали великий успіх. Во за шматок кишки, за те, щоб подивитись на новоявлене диво російське, публіка готова була бігти не одних сім миль пішки. Тепер мавши на вулиці правих. І вони скликають публіку на Вергунів з депутатами, бо самі по собі Вергуни видно не дуже-то пожиточні.

Приходжу в те „Собрание“. І перш усього натикаюсь на знайомого депутата. Фізіономія заспана. Стоїть, протирає очі кулаком.

— Ви як тут опинились? — питаю його.

— Та спав, спав, аж боки заболіли, а тепер прийшов трохи продрухатись! Не знав, куди і йти більше!..

Іду далі, здибаю другого. Теж сонно бродить і чогось шукає. Чоловік гарний. А найкраща з його

здібностей се те, що він може всіх своїх виборців перенести. Його неприємно дивує, як се „Русское Собрание“ і без горівки?

По куточках генералів, ще старого, мабуть Катерининського хову, бо сидять і табаку нюхають. Тут же вертять ся думський поник Вераксін. Типічна архієрейська підлиза. В Думі він заведи третє ся біля Свєтолія і Митрофаня і перший біжить „пожимать руку“ Столипіну. Тут хтось підводить його під дурного хату: показуючи на якогось архимандрита, каже, що митрополит Антоній. Вераксін з розгону чуть за руку не вкусив бідолашу. А той зовсім був переляканий ся.

Публіки взагалі обмаль. А депутатів ще менше. П'ять-шість чоловіка, та й ті, понохавши повітря, помаленько висовують ся до дверей.

На катедрі Будилович. Солоденьким голоском він розказує публіці сон рябої коняки. Розповідає про інтереси, що примушують російський уряд боліти серцем над долею зарубешної Руси. То не політичні — каже він — або якісь там державні інтереси, а чисто духовні. Зарубешна Русь засідає, як із сосців матери рідної, получає свою духовну страву од руского народа великої сусідної держави.

Референт кожний раз твердо підкреслює слово „русскій“.

Вся так звана українська література Галичини з'явилась і виросла під впливом рускої літератури і руских літераторів по цей бік границі як то: Котляревського, Гулак-Артемовського і т. д. Поруч і чуть не вище „благодѣтельного вплива“ на духовний розвій зарубешної Руси тих „руських“ письменників провєсор ставити і „благодатное вліяніє“ руских солдат-пограничників і тих, що воювали 48 року з Венгрією. Для присутних тут Галичан, що чули тільки про венерическе і инше в цім роді далеко не „благодатное вліяніє“ російських солдатів, знава професора була справді дуже цікава. На жаль лектор, так таки і не

(славно! оллески), коли бесіда о тім, що нашому народови діють!

І в тій хвили сказав би я під його адресою слова поета з певною зміною: Warum denn in die Ferne schweifen, sieh, das Schlechte liegt so nah! (Бури оллескі, насмішки і дотикки під адресою Чехіє).

Мої панове! При тій нагоді не можу не висказати мого обурення з причини трактування північної Русинів в малярському краю. І може в тім я добачую зв'язок з заявою симпатії для угорських політиків, яку в сніх ланок (сказує на польські ланки) з так високо поставлених уст, з уст ексцеленції Абрагамовича проголошено 29-го жовтня. Мадяри показали ся поиятливими учениками тих, котрі тут гноблять Русинів; вони навіть потрапили перевершити своїх учителів (оллески).

Але ще з одного становища, скажу, правно-державного мусимо побирувати угодові пропозиції. Знаємо, що був час, коли Угорщина заявляла, що буде переговорювати лише з конституційною Австрією.

Мої панове! Ми маємо тепер людський парламент, збудований на загальному, рівнім, тайнім і безпосереднім праві виборчим. Нехай собі там дехто поза палаткою тішить ся злорадною утіхою з причини подій в сій палаті, то остаточно і в результаті все таки знайде тут свій вираз воля народу і в своїй часі дамо результати поважної праці (Слушаю!).

А тепер, мої панове, Мадяри мають парламент привілеїв — найидальший, який взагалі яка держава може мати або має. Ані одна з малих балканських держав цілого сходу не може похвалити ся того рода парламентом як Угорщина. Чому наше правительство не стануло на колишнім становищі Угорщина і чому не зажадало, що ми хочемо переговорювати як рівні з рівними? (Оллески.) Заведіть загальне голосування, та будемо переговорювати з вашим соймом. З вами не говоримо. (Оллески.)

Се причина, отра боляй для нас е естетичним блудом правительствених пропозицій і то досить значним.

Послухавши вам, мої панове, причини, котрі важуть чому сторонництву угоду відкинути з програвного становища, представлю вам коротко, яку школу принесе угода під економічним зглядом нашим краям: Галичині й Буковині.

П. Куранда, промовляючи при першій читанню угоди захищував слова малара Аполлотора, котрий до критика сказав, що лекше когось зганити, ніж самому зробити. Тепер бачите, мої панове! Сю часть моїх висновків зачну також сею апострофою, і то з слідуючої причини.

(Конець буде.)

Румунізаторська кирина.

Інтерпелляція посла Пігуляка і тов.

до міністра просвіти і віроісповідання по причині румунізаторських заходів гр.-прав. консисторії на Буковині, внесена на засіданню Ради державної 13-го грудня 1907.

розвивши далі свої думки, вскопчив в ліризм, як то російські солдатики йшли та йшли і аж до венгерія дійшли і всюди по дорозі чули „родной русский язык“ і з „восторгом“ все винищували своїх фольдсбелів.

„Ваш бродь — глѣ-ж матушка-то Россия канчаеця?“

Не повинен також професор, через що галицькі селяни страшенно злякались за свою долю і добробут, коли в Росії почалась революція і навіть гроші на її „подавлення“ почали збирати.

Коли вірити референтам, то Галичина взагалі країна дуже интересна для нас — Росій: вона служила і служить лабораторією, в котрій над „руським“ народом виробляються всілякі політичні експерименти, що можуть бути поганим чи гарним зразком для російського уряду в його політиці що до пригноблених націй.

І з звичайним для нововременського професора ліризмом і „забывчивостю“ він пригадав цілий рядок таких експериментів.

З бувши наприклад про те, що навіть наш найсвятійший Синод дозволив перевести на українській „руській“ по його термінології, — язык святе письмо, що розповсюджували його і першими провідниками церковними українською мовою явились наші архiereї, як Амвросій Кременецкий, Парфеній Подільский та інші, він обурився з громами та блискавкою на папу римського за те, що той також дозволяв перекласти святе письмо на той же самий „руський язык“. Референт вбачає в таким крामольним вчинкові папи замір покатоличити усіх Галичан!

Або що таке австрійський славизм, з патосом вигукував референт, як не нагла експлуатація одної славянської нації другою, як не найтяжчий клерикальний гвіт „руської народности“ Поляками? Ні! Славизм мусить засновуватись на інших „началах“. На жаль, „вискоучений“ професор чи знов забув, чи може „його з памяти викинуло“ — пригадати і по-

В рускій часописні „Буковина“ з дня 1. грудня с. р. ч. 136 стоїть слідуючий рознуцливий крик о поміч з Бразі: „Яким цілям служать румунські каси райфайзенські в громадах? В нашій рускій громаді Бразі (пов. кімпольонгський) існує від довшого часу руска каса райфайзенська. Наш євнїщенк Агапія, Румун, уважав відповідним, заснувати другу румунську конторку, розуміє ся в агітаційнім намірі, щоб в нашій чисто рускій громаді фабриквати Румунів. І справа агітації цвїте як найкрасше. Недавно ухвалила Рада громадська жадати заведення румунської мови викладав в існуючих школах чисто рускої громади. Тепер збирає ся підписи у довжників тої румунізаторської каси на користь румунізаторського агента, пона Агапія, щоб звернути ся з просьбою до румунізаторської централї, гр.-прав. консисторії в Чернівцях, аби вона теперішнього адміністратора Агапія назначила па „хом в Бразі“.

Збирають навіть депутацію з нещасливих жертв, довжників румунізаторської каси, щоб дотичну просьбу передати голові румунізаторського центра в краю, о. митрополиті. Агапія, як видно, має потрібні заслуги. Від коли він ще за життя комершого пароха Преліча прийшов як кооператор, від тоді нема спокою в селі. Агапія веде свідому цілі і завзату румунізаторську пропаганду. Підчас богослуження і при функціях ніколи не вийде з його уст зрозуміле славянське слово, він туманить нарід, що він (нарід) румунський, бо, мовляв, належить до так званої „румунської церкви“; він ганьбить кожного парафіянина, як котрий по руски заговорить. За церковні функції страшенно обдирає нарід.

Попівський агент румунізаторської пропаганди допровадив остаточно до того, що хто з народу хоче почути зрозуміле славянське слово, їде до Кімпольонгу до гр.-кат. церкви! Подиви ся, православна консисторіє! Куди веде твоя румунізаторська політика??

Ми, православні Гуцули просимо наших руских послів, щоб вони нас охоронили перед погубною румунізаторською пропагандою, жадаємо руского євнїщенка і пароха, який при богослуженню уживав би славянської мови і з нами говорив в нашій матерній рускій мові. — Гуцули з Бразі“.

Се лише маленька пробка беззидної діяльності попівських агентів в службі румунізаторської пропаганди гр.-прав. консисторії в краю. Бо таку саму румунізаторську діяльність ведуть всі ті попівські агенти майже у всіх руских громадах. Вказую пр. лише на рівно беззидну діяльність у Товчицях, Бобівцях, Корчештах, Люді Горечі, Мілишівцях, Гатні-Марицеї, Іно-тештах, Кучурові великим, Вилзачу і багато інших руских громадах.

В громадах ще мало національно освідомлених веде ся румунізаторська діяльність попівських агентів консисторських явлю і брутально в беззидний спосіб, як свідчить про се наведений образець з Бразі.

В національно білше свідомих руских громадах мають свечені пани иншу тактику: працює ся фарисейством, брехнею і клеветою. Тут вже не пробують заводити румунське богослуження, за те руских провідників руских послів, руских учителів в фарисейський спосіб очорнює ся як пропагаторів уній в церкві і поза церквою і розсїває ся ворожнечу між народом, яка довела й до чинностей.

яснить, чим „начала“ нашого истинно-русского славизма одрїзняються од так ненависного його истинно русскому сердцу австрійсько-польского славизму?

Або подивіться-но, тикав далі професор, які експерименти дало європейське рівноправіє в Галичині? Біди Галичини мусить тікати від євреїв аж в Америку та в Германію. Як би не те кляте рівноправіє, свідло б собі „русьское население“ дома та благословляло Бога і попечительное начальство.

І знов хотїлось крикнути безпам'ятному професорови — а чого-ж се по цю сторону Збруча народ ще в більшій мірі мусить тікати в Америку та в Азію? Від кого — теж від жидів?

І так би легко було йому пригадати про наші експерименти. Бо зараз же перескочив він на земельну справу. Дивіться, люди добрі, як то в Галичині польський уряд звучить над своїми „руськими“ підданими: він всі землі „руські“ хоче оддати в руки польських поміщиків. А у нас на Україні?!

Та на лихо і тут стареча пам'ять зрадила професорови. Така ж історія трапилась із народною освітою. Референт з четверть години лаяв Поляків за те, що не засїди дозволяють вони „русьскому населенію“ вчитись так, як би йому хотїлось і зовсім забув про російські порядки. Дуже скромний чоловік!

Зате патетична частина, хоч трохи з боку логіки і страдала, зате по змісту була чудесна! Так що навіть мене зачепило раз плеснуть в долоні.

— Поляки, казав він, хотять над тамошнім народом „руським“ зробити експеримент асиміляції і об'явить Польщу вільною і незалежною від моря до моря!

Того-ж самого добиваються Українці. Вони готують експеримент самостійної України від Карпат аж до Кавказа.

Гуджа на них! бо святий наш обов'язок боротись з тим експериментом з усієї сили. Але про це аудиторії розповість другий оратор!

Як тип сего рода діяльності румунізаторських попів най послужить робота пона Петрука у Вилзачу, де дійшло до замордовани найчеснішого чоловіка в селі і де учителям консеквентно від часу до часу вибивають ночию вікна.

Рівнобіжно з сею діяльністю румунізаторських агентів консисторських їде рука в руку сприявання національного і культурного розвитку руского народу зі сторони москвофільських євнїщенків, підпираних остентивно консисторією. Сих москвофільських євнїщенків виховано планоно вже в духовній семінарії в очах румунізаторського митрополита, румунізаторської консисторії і такого самого семінарського ректора — для погубної діяльності серед руского народу. Як який пн... ець не дав зрумуничитись, то в нїякім разі не смів він опустити семінарію як Русини, всякими средствами повернено його що найменше на москвофільську путь.

Питомці не сміють слухати викладу про руску мову і літературу, але їх силують ся брати участь в парадах москвофільського академічного товариства „Карпат“.

Діставши ся па парохію їдуть вони посередом на руку православній консисторії, в церкві і поза церквою нападаючи на руских послів, учителів і товариства та засновуючи німецькі або також румунські каси, читальні, гімнастичні товариства, розбивають парохіян на два ворожі табори і шукують одних на других та на учителів, так що приходять до кровавих бійок а потім до судової розправи.

Як тип сего рода „православно-святої“ і „церковно-культурної роботи“ агентів румунізаторської консисторії най послужить однодумець посла Маркова, ославлений пн Богатирюк. Своєю першу християнську діяльність в сїм напрямі розвинув він в своїй наріф, де учителя перед грозящими мусїли втікати з громади. Сам християнським і священним героїчним вчинком чванив ся він публично і продовжав ба й продовжає сю діяльність у всіх прочих громадах повіта. Де лише в рускій громаді постане руска читальня, або руска райфайзенка або руске гімнастичне товариство (Січ) за поміччю рускої інтелігенції, зараз являть ся румунізаторські і москвофільські агітатори з консисторії і владуть в громаді свої зазубні ящі.

Ся румунізаторська діяльність консисторії е потєрична, в краю загально знана і правительству відома.

В сїй справі в краєвїм соїмі і тут в Раді державній внесено масу інтерпелляцій до правительства, але правительство — мовчить.

Злає ся нам, що правительство задоволене сею румунізаторською діяльністю церковної влади на Буковині і понирав у тишом. Інакше годі пояснити мовчанє його Ексцеленції міністра просвіти і віроісповідання у виду сих поганих подій в краю і численних інтерпелляцій послів.

Однак споняючи наш посольський обов'язок також у виду рознуцливого крику гуцулів з Бразі мусимо запитатись:

1. Чи хоче Ваша Ексц. поробити відповіди кроки, щоб спинити румунізаторську роботу адміністратора Агапія в Бразі?

2. Чи хоче Ваша Ексц. п. н. краєвим президентом звернути увагу на сю погубну протівну сп-

Як не старав ся Будилонич розбудити сонник генералів чарівною своєю лірикою, та нічого з того не вийшло. Його привитали рідецькими оллесками.

На превеликий жаль і другий професор нічого нового про галицьке україньство в порівнянню з своїм товаришем не сказав. Навіть в деяких пунктах своєї характеристики сучасного становища Галичини Філевич проявив ще більшу „забывчивость“, ніж Будилонич. Сей типічний нововременець з запалом обуривсь на галицьких Поляків за їх виборчі шатраїства, на те, що навіть при новому виборчому законі австрійський уряд умудривсь обійти галицьких Русинів. Філевич особливо підкреслював те, що австрійське „загально“ виборче право в дійсности дадеке від справжнього загального. Виборчі мандати ділились між окремими галицькими народностями в залежности не від численности народности, а від їх культурно-економічного розвитку. Німці посїдали одного депутата від 44 тисяч, Італійці — від 45 тисяч, Словенці — 51, Чехи — 60 т.; Пол. — 66 т.; а Русини — 109 т. Через це Галичани замість 68 деп. послали тільки 33.

В результаті „руський елемент“ получив вдвое менше мандатів, ніж він мав получати при справедливим їх подїлі.

З всього що казав Філевич, се одно було хоч трохи похоже на правду. Правда і далі ще „Русское Собрание“ почуло фїлітику нововременця на адресу польських послів — поміщиків і чиновників — дві партії, що тепер ведуть боротьбу в австрійським парламентах. Професор злорадно розказував про те, що соціалістичні польські депутати мусять звертатись за підписами до представників других націй, тільки б не мати нічого спільного з своїми.

Різким дісонансом звучали сі нападки в стїнах „руського“ зібрання, де ще так недавно ріками лилось шампанське во славу закону З. червня і російської поміщицької та чиновничої плекторатії; настільки різко, різко, що навіть оратор зрозумів скоро всю нїяковість

Звій до свого!

Одинока руська торгівля в Чернівцях при улиці Паньській, число 35

ІВАНА СТЕРНЮКА

цненству кирилю пона Аганія між Русинами при обсядженню рускої парафії в Бразі.

3 Що залумує зробити Ваша Експ. щоб гр. прав. консисторія вже раз не сьміла в висше наведеній спосіб спинити національний і культурний розвиток гр. прав. руского народу на Буковині? (Підписи).

Політичний перегляд.

3 Ради державної.

На засіданні 18. грудня президент палати подає до відома, що посол др. Бачинський зложив вчора у нього осявідчене що дуже боліє з приводу події на засіданні з 16. с. м. і просив о вибачені. Був однак тоді незвичайно подразнений і памітає з цього випадку лиш осявідчє, що не мав наміру ані президента ані котрого небуло посла зневажувати чинно або словно. Отож заяву, каже президент, подаю до відома палати, додаючи, що сего рода чинник, як сей, про котрий говорить ся, не суть під обороною по-еольської неаоторианости.

Внесені згоди п. др. Дністрянський є переводжоне найближшого спису населєня не лише після товариської мови, але також після народности т. я. М. Василько в справі будови залізничці з Вишніви через Кут до Косова.

Приречєне п. сольське зложє пос. Дащяньський привитаний одесканим соціальним демократіє.

В дебаті над бюджетом провізорієно говорив пос. Штанд і пос. Графенавер (слов. клер.) а опісля забрав слово бар. Бек і вилосив важну програмову бесіду; для переведєня сеї обширної програми треба 10 лїт, як зазначив сам барон Бек.

Бесіду бар. Бека кілька разів перервано одесканими, а при кінці бурливо аплаудовано.

В дальшій дискусії над бюджетом п. Гр. Цє-галінський зазначає, що порівняне безмірної нужди господарської Галичини з надвишкою 146 мільонів в бюджеті мусить кожного сировадити на гадку, що за сєю надвишкою криє ся богато людської нужди. Бєсідник вказує, що половину процентів проволок і коштів ексекуції податків платять Галичина. Причиною сего занєпаду галицького населєня є передовим адміні-страція краю. Край здався є на ласку адміністрації, котра не лише протинить ся засадам конституції, але вському праву і законам так по формі, як і по змістові. Дальшою причиною занєпаду є брак землі упадок годівлі худоби, брак промислу і завелєке обтяженє податками. Але всі ті причини не суть так тяжкі, як власне факт, що Галичина через безправну і беззаконну адміністрацію, виробила в собі дивну систему. На чолі адміністрації стоїть невидима, в кождім разі не божєська, людська, деколи навіть велюдська всьо-перевисшаюча сила, що не має писаних законів, пере-важною донатаюча ті закони, коли вони часом не від-повідать її інтересам. Така всемогутність обіймає цілу адміністрацію краю, її мусить піддати ся кождий шєф краю, а шєфи мають знов відповідні помічничі знаряди в вишколєних орґанах повітових і громадєних зарядів.

своїх випадів і зєрнув на привичну дорогу інсинуацій і передержок на адресу українських депутатів австрійського парламенту.

Зноршчє він оповістєв зібраня, що „русское население“ Галичини всьоди і завєди на вічах тепер тільки і робить, що повторєє на страх ворогам — „мы родились и умремь русскими, не были и не будемь никогда украинцами!“ що українськість гали-цьке — то стара біда „русская“, вигодована і на-поєна польською крємолюю, що коли на останніх ви-борах кляті Українці і одержали якусь там перемогу, то дуже невелику і то часову. „Судіть самі — казєв профєсор — за Українців подано 250 тис. голосів, а за „русских“ 181.000. Значить, зовсім мала різниця!

Профєсор бив на повну „неосвѣдомленность“ своєї аудиторії. Але тут хтось потягнув його за язик, питаючи — скільки все ж таки вибрано Українців, і скільки „русских“. І навіть він мусїв признатись, що різниця між 27 Українцями і 5 москвофилами вже не така то невелика, щоб на неї не зважати. Але не встиг він розкрити уста у відповідь на запитаня не-скромного слухача, як в аудиторії підняв ся єствоім го-лосом: Не мішайте говорити докладчику! То їх гай дамані вибирали! Вони!

На цілком коректний і спокійний запит піднялась звичайна Пуришкевичіада. Постороння менш спокійна публіка мусїла заспокоювати патріотів, що невміру розгулялись. Сидіть мов тихо, бо се вам не Государ-ствєнна Дума, а приватне, хоч і „Русское Собрание“.

Що далі говорив докладчик, розібрати було не-легко. Нежданий запит збив його трохи з пантелику, і замість спокійного ліричного белкотаня почувись якісь відгуки про те, що „русских“ не уважають, навіть ображають всі в Галичині, і особливо свої-ж Українці, що тутешні Росіяни мало цікавлять ся до

Практичною консеквенцією сеї системи єсть угніт вського політичного і культурального руху і повне спараліжованє краю.

Бєсідник зазначає, що Русини зєртають ся проти сеї ославленої галицької системи адміністрацій-ної і будуть її так довго поборювати, поки вона не впаде. Ся система переносить ся і на поле судів-ництва; бєсідник вказує на увязненє руских студен-тів і довге слідство, від котрого аж голодовий страйк мїг їх увільнити.

Дальше обговорює події на університеті 14. с. м. і підносить, що сенат не підчинив ся зарядженю мі-ністра просвіти в справі відчитаня формули в ла-тинській мові, так що рускі студенти властиво висту-пили в обороні поваги держави, причім їх побито.

Обговорюючи дальше систему галицької адміні-страції вказує бєсідник, що отса система, пануючи майже пів столітя звєла руский нарід над беріг про-пасти так під зглядом економічним, як національним, культурним і політичним.

Русини домагають ся увільненя їх з під сего гнєту, який панує на всьх полях адміністрації і жа-дають рівноуваженя в цілій адміністрації краю. Підчеркує, що галицьке міністерство істнує від 35 лїт і було через цілий час репрезєнтованє лише Пола-ками і заявляє, що Русини будуть завєжди уважати Абрагамовича як польського міністра земляка.

Русини жадають поділу Галичини на часть за-хідну-польську і східну-руську, як також сподує рускої часті Галичини з рускою частию Буковини в одну на-ціональну одиницю, як се дійсно в 1848 році плану-вало австрійське правительство.

Кінчать свою бесіду зазивом до Поляків, щоб є увільнили Русинів зі своєгопнік і щоб Русини могли працювати над побільшенєм своєї інтелігенції, замість тратити свої сили в безкорисній борбі. Памітайте — говорив бєсідник — що ми Українці доведєні ко-лись до краю завдяки вашому королівству послідній і смертельній удар. Так само може історія свѣта зробити, що ті самі причини потягнуть ті самі на-слідки. Війни підсєсть, що Русини є покровджені діставши до делегації лиш один мандат, коли мали право найменше до двох мандатів.

Говорило ще кілька бєсідників, почім по промові Ляндєротіого перервано наради. П. Марков інтерєлював президента Вайєскірхєра в справі вне-сєних ним пєтиць. През. Вайєскірхєр просить п. Маркова, щоб прийшов в пятницю о 3/4 11 до його канцєлярії, де дістане відповідь. (На сали томе-ричний сьміє).

Австрійська делегація.

До делегації вибрано з Галичини п'ять Поляків, при чім Коло одержало 4 мандати, а Людовці 2. Ру-сини одержали лишє один мандат; руским делегатом вибраний посол Романчук. В п'ятницю о год-пів до 10. перед полуднем зібрана ся австрійська делегація. На засіданє прибув також президент мі-ністрів бар. Бек. На запрошенє міністра справ загра-ничних бар. Ерєнталя обияв провід член палати панів бар. Хлюємєкний і заізвав делегацію до вибору пре-зидента. — В г-лєсованю віддано 57 голосів і ви-брано дра Фукєса (хр. сод.) 55 голосам. Др. Фуко подякував за вибір, висказав радість з причини по-дужаня цєсаря по тяжкій недугі, згадав про 60-літний ювілей правління монарха і закінчив окликом в чєст

лею своїх братів і майже зовсім не знають нічого про життя братів Галичан.

Публіка почала виходити на аптракт і в „лу-люарах“ припинили адміністрацію зборів за те, що не допускають диспут і не запрошують кращих лек-торів.

У відповідь на се адміністрація виправдовува-лась, що кращі лектори, як Русов і ще дєхто з пєтер-бурских Українців „чогось“ уперто не хотять прих-одити на галицькі зібраня і читати доклады, а Вергуна показувать неможна, бо, як висловивсь один з розпо-рядчиків, його імя трохи „неудобно“, непопулярне!... Дебатувать же прилюдно реферати не хотять, бо боять ся „профєсорів“ оскардити!...

В літературно-вокально-музикальній відділі „Га-лицько-Руськє общество“ почаствовало публіку скіль-кома „патріотичними“ етансами з „Нєрона“, байками про грєчку й вовну“ та скількома похабними анек-дотами, що навіть в „Руськомь Собраніє“ не слід би було смакувать!...

Публіка, не побачивши ні Вергуна ні Пуришке-вича, дуже була невдоволена. Навіть мій знайомий депутат, котрому все одно було, де не дрімать — чи вдома, чи в „Руськомь Собраніє“, тяжко давсь всю дорогу. Насиди у його за вечєрєю вгамував трохи!...

— Чорт знає, навіть тільки гроші збавляють! Навіть худігнати як сід не вміють! Сьнівали-б собі про „Гімєнєя“ з „грєчкою“, а то якихось „профєсорів“ заставляють ремія жвакать!!!

Я-ж грішний закаєв ся більше ходити на ті „благотворительныя собрания“. Ситим генєралам во-во може й корисно — „для пищеварєня“, тільки не на-шому братови — журналісту.

П. Пісьмачевский.

цєсаря. — Віцєпрезидентом вибрано однодушно дра Ма дєйєського, члена палати панів. В суботу в по-луднє приймає цєсар делегацію в бургу. Делегаціям предлєжено червону книгу в справі реєрми в Македонії.

Вибрано три комісії; до комісії для загранич-них справ вибрано: Романчука.

Предлєжений делегаціям спільний бюджет ви-казує 386 923.000 кор. видатків; з того припадає на войско 311.810.000 кор., на маринарку 57.000 000 кор.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. грудня 1907.

П. Василько й учителі. З нагоди своїх іменни одержав п. Василько від буковинського учитель-ства з підписом дєр. Ієакєвича таку телеґраму: Запевнюючи, що учительство не признає ся до тих думок, що „Lehrerzeitung“ або „Wahrheit“ — редактор сеї газети виступив 15. с. м. з центрального союзу по причині ріжнїці думок — бажає цілє учитель-ство з нагоди Ваших іменни всього добра і проєнтє о дальшу поміч. Ієакєвич.

На се відповів п. Василько: Вам, Вл. Панє Дирєкторє, і всьім тим панам Учитєлям, що всє ще мають до мене довєрє, моя найсєрдєчнїша подяка. Я що-днини стараю ся, попираючи Ваше бажанє санк-ції уч. закона, не лиш оправдати Ваше довєрє, але й виповнити цілковито мое приречєне данє Вам в салі стрільниці. Повторю ще раз, що бою ся лиш одної небєзпєки, т. є супротивлєня хри-стіянськє-соціальных міністрів. Я й тут роблю що в моїх силах, не можу одначє ручити, чи мої впливи будуть достаточні, тому раджу Вам дуже, порушити також інші чинники. Відповідаю отєим також на письмо краєвого союзу Б. с. м. Мусу висловити лишє мій глєбкий жалє, що си-стематична нагієнка проти заслужє-ного в кождім згляді для учительства відємаршадка дра Стоцького найшла по-датний ґрунт також в такій поважній орґанізації як краєвий союз учитєлів. Се одначє не спинить мене зробити всьо, щоб Ваше бажанє поєрти ділом і, дай Боже, усїшньо.

Н. Василько.

3 нагоди іменни п. Н. Василька відбув ся в се-реду вєч. в готєлі „Riedh f“ банкет уряджений ві-дєньськими Русинами. Іменем відєньської колонії поздо-ровив п. Василька сьвяточною промовою Стефан Павлюк, іменем парламентарних послів др. Три-льовський, а від українських студєнтів голова акад. тов. „Січ“. П. Василько відповів довшою промовою, в котрій підняє головню, що задачєю руского парламентарного клубу не може бути відповідати на хвильєві на-єстрої рускої публіки, щоб удержати ся в популярности, але робити те, що клуб по своїй совісті уважєє конечним для поступу Русинів. П. Василькови уряджено великі овації.

„Сьвіт в подорожі“. Нас просять оповістєти, що вські відносини особливо-ж поради що-до вибору костюмів і творєня ґрупи на карнавал в користь pensia academica, котрий відбудє ся 4. лютого 1908 під протєкторатом пань фон. Бляйлєбен та бар. Ва-силько, удляти-муть ся від тепєр що поведілка 6—8 год. і п'ятниці 8—10 год. вєчєром. Крім того згодили ся кождої хвильє удляти таких порад пп. ради. Карієску, Гандль, Др. Райтман, Тєль-ман, лєп. Вайтгофєр, дєр. Вілєнвєбєр і рєв. Цєвєрціна. Комітет робить уважним, що балєві туалєти не належєть до сьвята, отжє у гори вєждєчєні.

Оповістєка. П. к. Управа руху оповістє, що має замір завєсти обовязковє тєлєфонїчнє авізованє дїбр і в тій цілі заводять стацийні тєлєфони в Чернівцях, Новосєлиці, Фолькєсґартєві, Ілєканах, Сучаві, Сторожинцї, Вишніві й Сєрету. Партії одержували би отжє за малу оплату 6 сєт. вієтку про всї посилки насилі жєлєзницєю в однім дни й могли би за малі доплати (в марках) вєсти розмови з жєлєзничними урядами. Позаяк одначє отєї зладжєня можуть бути здійснєні тільки при дуже числєній участі інтерєсованих, Управа руху зєртаєть ся до Р. Т. Публіки з просьбою, щоб по-давала до своїх урядів жєлєзничних письмєнні заявн, чи й на скільки рєфєктєє на уживанє стацийних тєлєфонів. Зазначєє ся виразно, що тєлє-фонїчнє авізо не коштувати мє біль-шє як почтовє або чєрєз пієландя.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

поруває: свій склад свіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв м'ясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за пляшку. Меди литні домашнього виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Наложитостий за анонси марками почтовими не приймає ся

улиця Руска число 53.
і у всіх філіях.

153 (—) 18/7

Товари суртаци
Товари воєнні
Руклявничі і панчохи
Біле Дра-Естера і Дра-Дамана
Шпапочки суртани і суконні для панів і хлопців
Шпапочки дамські і діточі
Товари обувні
Кальшони і черевики до сити
Чоботи до польовани
Перерізані і чепці для дітей
Качеюхи для панів і хлопців
Циліндри і кляски
Шпалки до театру
Краватки і охороначі конярників
Савоячки, жакети, шапки, рукавички і т. п.
Паруки, мила, шпички до голівки і до зубів
Намисто, гробині
Біле мужське, конярники, намисти, хусточки
Рушничі, ревазьеры, амуниція
Колі до подорожи
Камізьельки наймодніші для панів
Накриття столові в альпаки і хінського срібла під гаряцією
Товари шірані
Танки дамські
Кузери до подорожи і торби
Нецеларія до подорожи
Зоркала тоалетні і ручні
Рамці до фотографіі і альбомів
Ізрутиги до писання
Касети і гарнітура до куреня
Коробки на блискотки, фотографії, прибори до шиття, гробині, лзорасткі театральні, ексганті етуа
Палачки і вахлярі
Доміна, папки і прибори до пресеранца
Буштинкові псарнички котиники

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Що не подобає ся, доволъна заміна.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.